

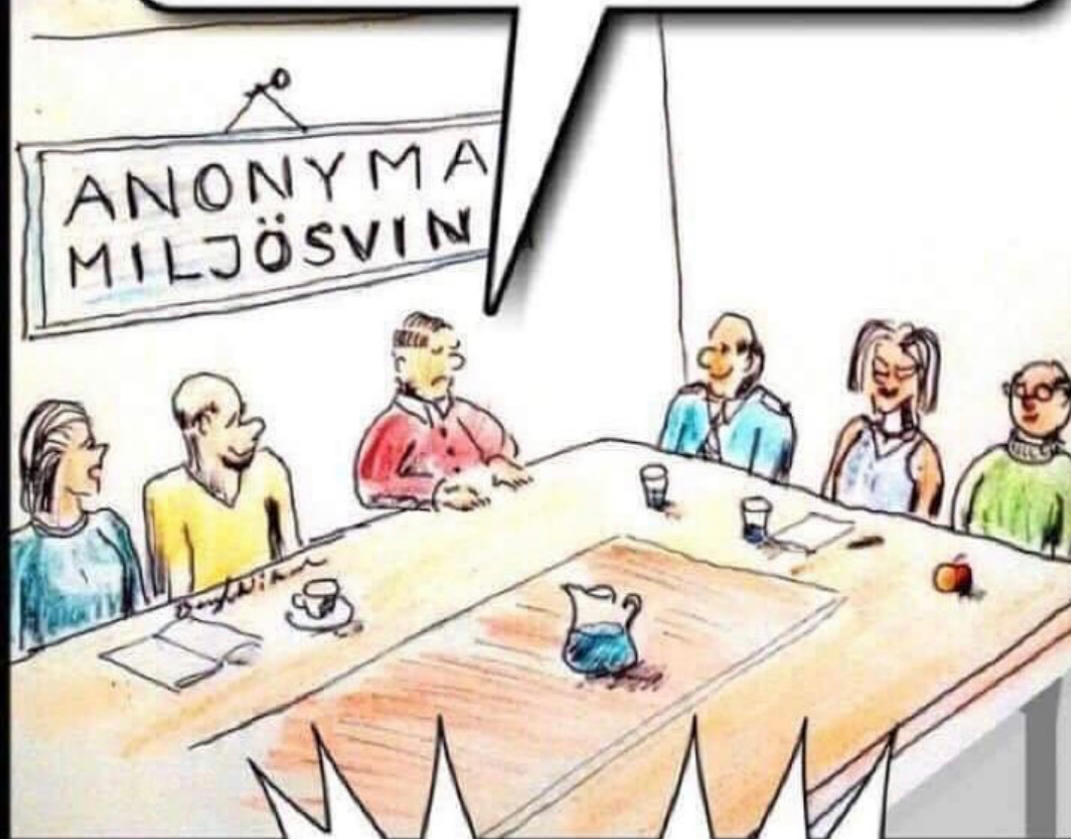
Utfordringer og muligheter til Norges største fastlandsnæring

Byggebørsen, Næringsforeningen i Trondheim, Håndverkerforeningen Trondheim og EBA Trøndelag, 3. februar

Idar Kreutzer, adm. dir., Finans Norge

Hei. Jeg heter Ståle og har gamle biler, spiser kjøtt og fyrer med ved ..

Hei Ståle!!

Klima • verdiskaping • arbeidsplasser

EU warned of 'tectonic' shift as economy goes green

Citizens unprepared for impact of carbon neutrality drive, says Frans Timmermans

Frans Timmermans, the top official in charge of EU green policy, compares the impending economic transformation to the disruptive effects of the industrial revolution © Patrick Seeger/EPA

Sam Fleming in Strasbourg YESTERDAY

80

“

If you only concentrate on the jobs that will disappear and do not have a plan for the jobs that will emerge then you get into trouble

Frans Timmermans, European Commission executive vice-president in charge of green policy

”

Store investeringer = store muligheter

Deep structural transformation of the global economy.

The global economy will increase by more than **50%**

Technology will continue to transform business and lives.

+1 Billion will come to live in cities

\$90 Trillion will be invested in key economic infrastructure.

There are major opportunities in three key economic systems:

CITIES

LAND USE

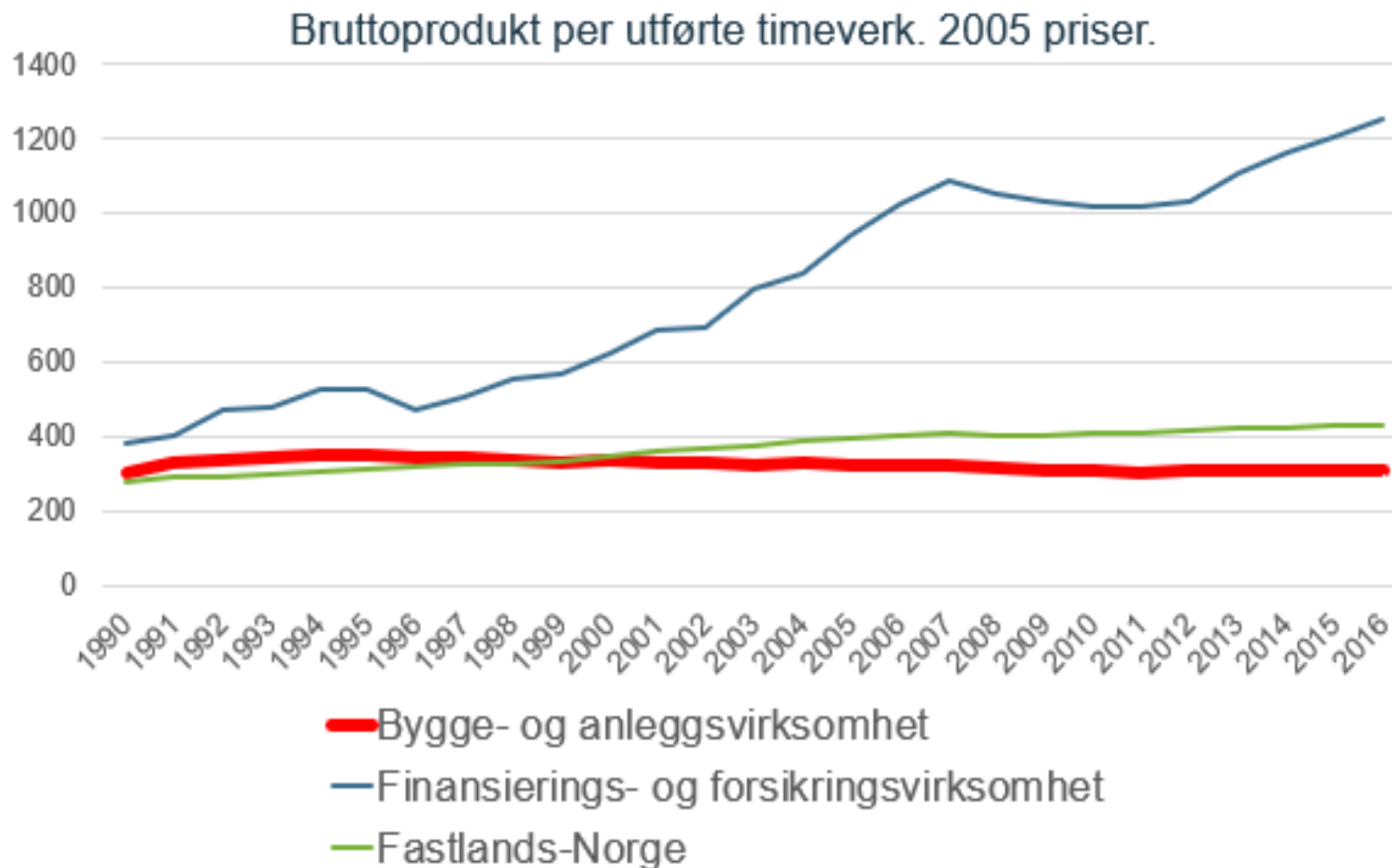

ENERGY

by improving resource efficiency, investing in infrastructure and stimulating innovation.

Business plays a key role

Økt produktivitetsvekst

GRØNN
KONKURRANSEKRAFT

Veikart som plattform for dialog

Veikart for Prosessindustrien
DNT VERDISKAPING MED NÅRLETTSLIPP I 2050

Norsk Industri

VEIKART
for næringslivets transporter
– med høy mobilitet mot null utslipp i 2050

SEPTEMBER 2016

AVFALL- OG GJENVINNINGSBRANSEJERE
VEIKART FOR EN SIRKULÆR ØKONOMI

VEIKART FOR GRØNN KONKURRANSEKRAFT
for skog- og trenæringen

Veikart for smart omstilling
Et innspill fra kunnskapsringene

abela | NORSK DESIGN- OG ANNETTVERKTØY | EMBOT | HALOGEN

veikart 2050
fra landbruk, mat og drikkenæringen til utvalget for grønn konkurransekraft

VEIKART FOR NORSK SOKKEL
VERDISKAPING OG REDUSERT KLIMAGASSUTSLIPP PÅ NORSK SOKKEL FRAM MOT 2030 OG 2050

2016

SJØKART FOR GRØNN KYSTFART
Innspill fra Grønt Kyffartprogram til Regeringens ekspertutvalg for grønn konkurransekraft

Norsk Vann
«Vannkart» til økt, grønn konkurransekraft i vannbransjen

07.07.2016

EIENDOMSSEKTORENS
VEIKART MOT 2050

VEIKART FOR GRØNN HANDEL 2050

VEIKART FOR HAVBRUKSNÆRINGEN
SUNN VEKST

Norsk Industri

VEIKART FOR GRØNN VEKST
i norsk fornybar energi mot 2050

EnergiNorge

MOT ET BÆREKRAFTIG REISELIV
Veikart fra reiselivsnæringen i Norge

06.06.2017
Klimaveikart for norsk fiskeflåte
Kartlegging av tiltak for å redusere CO2-utslipp fra fiskeflåten

Skogen spiller en nøkkelrolle i bioøkonomi og sirkulærøkonomi

Kjemisk

- Biodrivstoff
- Lignin
- Fiskefôr

Trekull

Reduksjonsmateriale
for prosessindustrien

Byggematerialer

- Industrialisering
- Eksportpotensial

SEPTEMBER 2016

VEIKART

for næringslivets transporter
– med høy mobilitet mot null utslipp i 2050

Transportnæringen transformeres

- Klimautslipp reduseres med 45-60 prosent innen 2030
- Null utslipp 2050

Utslippsfrie byggeplasser

Materialvalg og byggeløsninger

En bærekraftig byggenæring

Sirkulærøkonomi og avfallshåndtering

Energiproduksjon, anvendelse og effektivitet

Utslippsfrie byggeplasser

State of the art

Veileder for innovative anskaffelsesprosesser

Utslippsfrie byggeplasser er en del av løsningen

Fordeling av utslipp fra transport

Kilde: Statistisk sentralbyrå, kombinert med Oslo kommunes egne tall, 2013.

PRIVATBILER

 39 %

TAXI

 3 %

KOLLEKTIV

 3 %

VAREBILER

 10 %

LASTEBILER

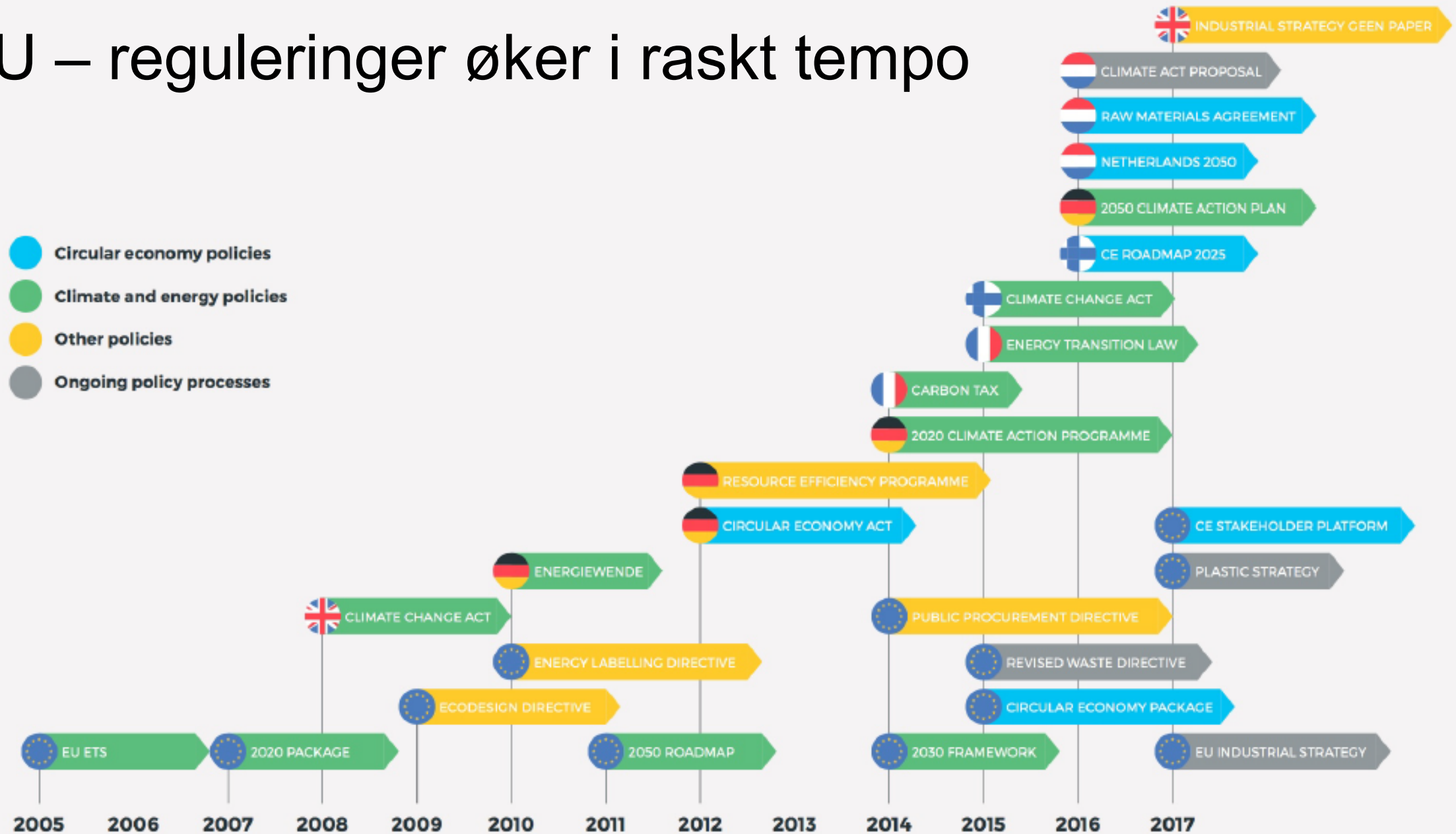
 15 %

ANLEGGSMASKINER

 30 %

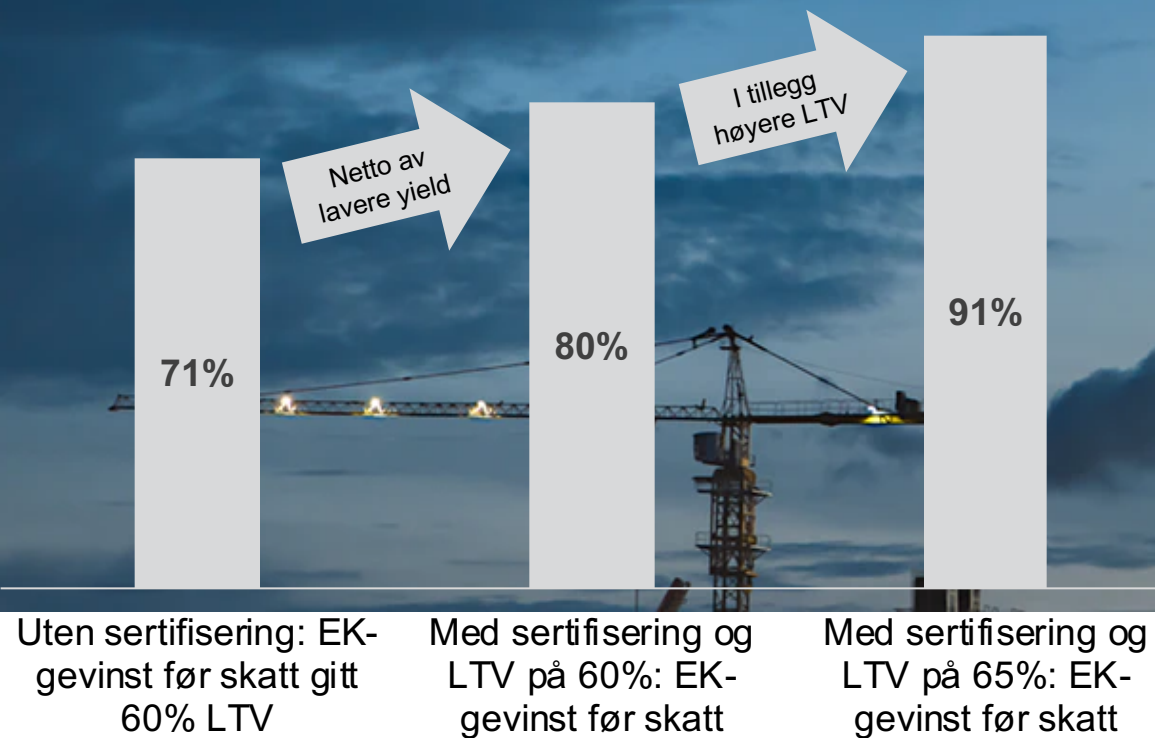

EU – reguleringer øker i raskt tempo

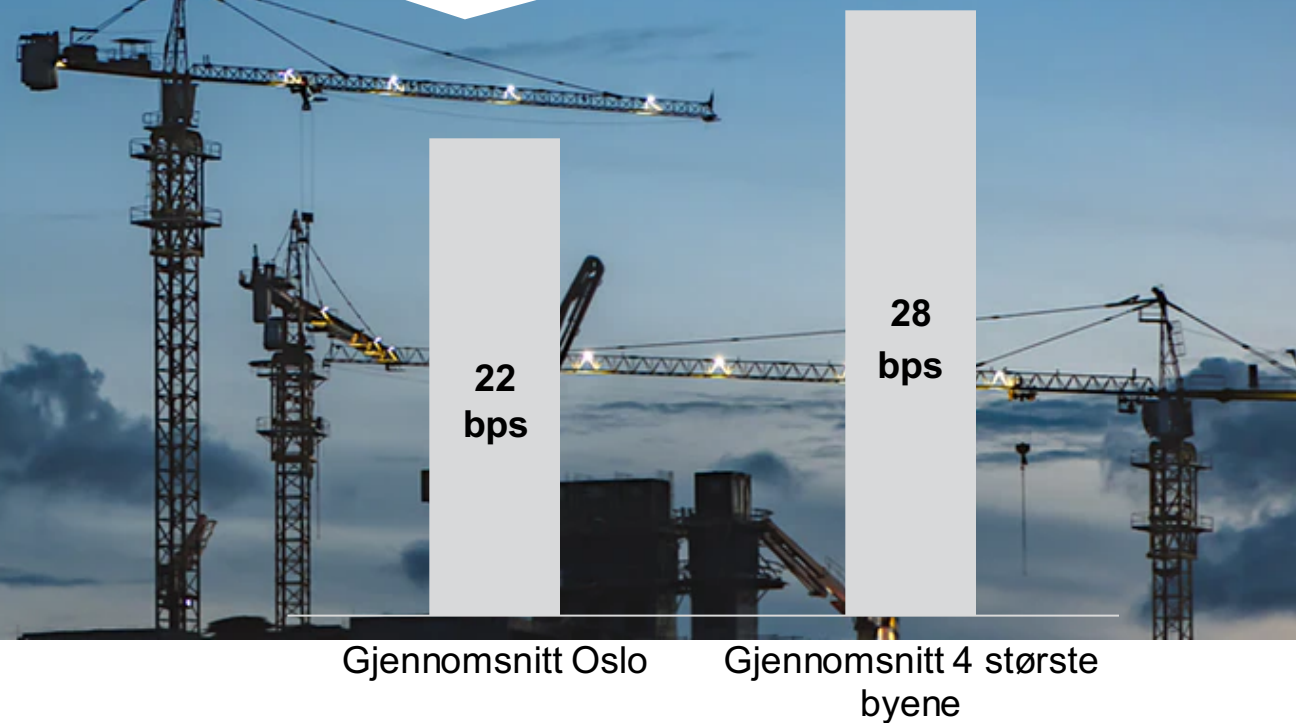

Miljøsertifisering av næringsbygg i de store byene lønner seg

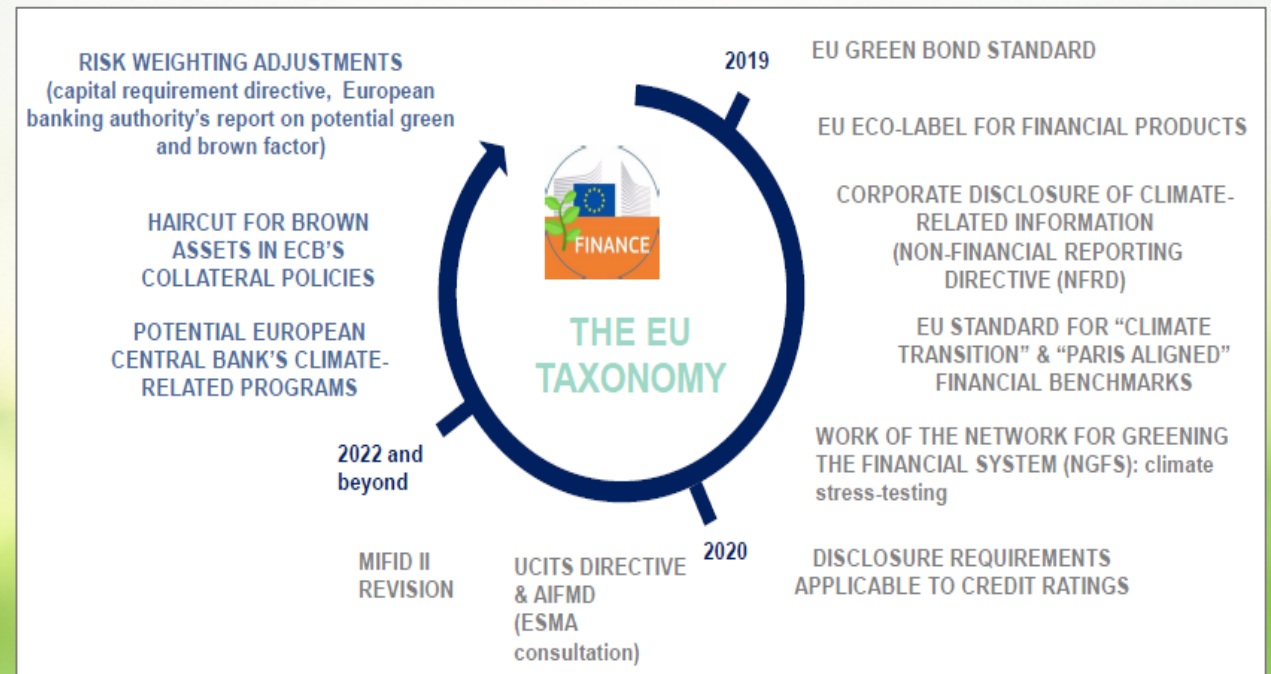
Utviklers ståsted ved salg til Oslo-investorene

Merbetalingsvilligheten til investorene for BREEAM NOR Excellent sertifiserte kontorbygg

Taksonomien – et klassifikasjonssystem for å definere bærekraftige aktiviteter

Kriteriene for hva som er grønt vil få konsekvenser

Noen utvalgte kriterier

Generelt

- 80% av bygningsavfall må gå til gjenbruk
- Compliance med REACH regulering
- Klimatilpasning etter «best effort»
- Konkrete krav ifht. forurensing

Eiendomsutviklingsprosjekter

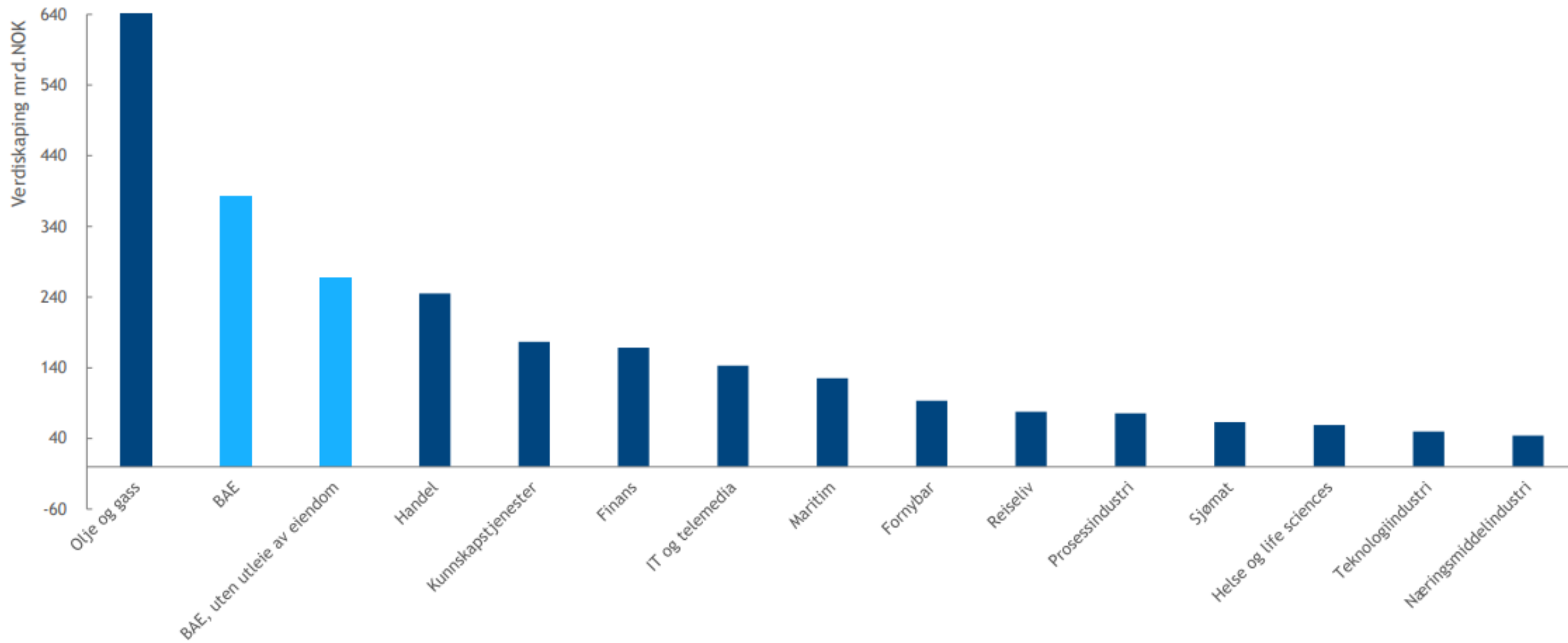
- Tilfredsstillende nasjonale NZEB-krav og EPC-rating B (eller bedre)
- På lang sikt: absolutte krav til klimagassutslipp. Minimum blant de 15% beste. Grensen vil gradvis reduseres mot 2050

Renovering av eksisterende eiendom

- I tråd med nye krav til energieffektiverende renovering i EUs bygningsenergidirektiv, eller
- Energieffektivisering på minst 30%

BAE-næringen – viktig for verdiskapning

Kilde: [En Verdiskapende Bygg-, anlegg- og eiendomsnæring \(BAE\): Oppdatering 2019](#), Torger Reve og Lena E. Bygballe Senter for Byggenæringen, Handelshøyskolen BI (presentasjon)

VEIKART FOR GRØNN
KONKURRANSEKRAFT
I FINANSNÆRINGEN

 Finans Norge

VISJON

Finansnæringen i 2030 er lønnsom og bærekraftig. Vi finansierer, forvalter og forsikrer med kunnskap om klima. Slik skaper vi verdier og bidrar til grønn konkurransekraft.

Veikartets tverrgående anbefalinger

Felles definisjoner

Samspill med offentlige virkemidler

Klimarapportering

Innovasjon og omstilling i andre næringer

Klimakompetanse

Skalere markedet for klimasmarte løsninger

Klimarisiko og Tilsyn

«Vil du ikke – så skal du»

Fysisk risiko:

- Overvann
- Flom
- Risiko og sårbarhetsanalyse

Overgangsrisiko:

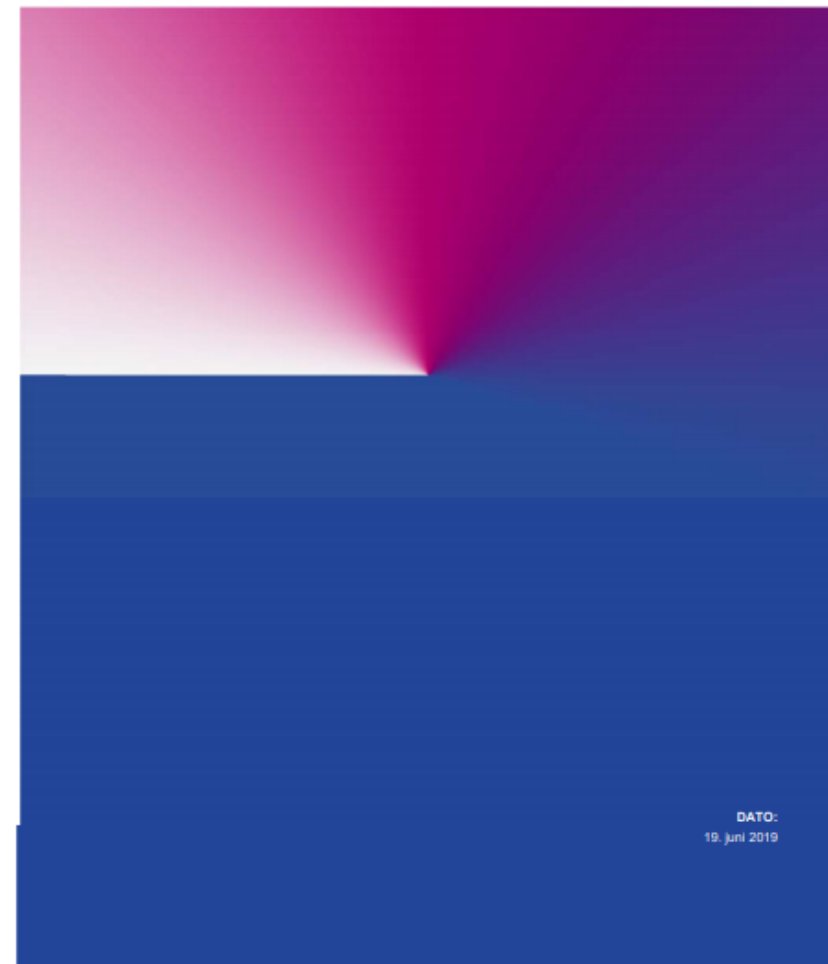
- Energieffektivitet
- Avfallshåndtering/Sirkulær
- Stranded assets

FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

KLIMARISIKO I FINANSFORETAKENE

Temarapport

DATO:
19. juni 2019

Veikartets bransjespesifikke anbefalinger

Bank

- Måle karbonrelatert kreditteksponering
- Stille krav til klima i lån til bolig og næringsbygg
- Klima som del av kredittprosessen
- Gjøre obligasjonsmarkedet «grønnere»

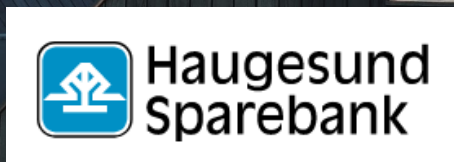
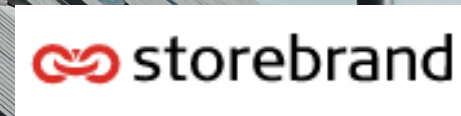
Skadeforsikring

- Utveksle skade- og klimadata
- Utarbeide klimakrav for gjenoppbygging etter naturskader
- Øke innsatsen for skadeforebygging
- Klimasmart adferd, delingsøkonomi og sirkulære løsninger

Kapitalforvaltning

- Måle klimagassutslipp fra porteføljen og sette mål om reduksjon
- Sette mål for allokert kapital til fremtidsrettede næringer og selskaper
- Integrere klimarisiko i mandater, strategier, analyser og investeringsbeslutninger
- Stressteste porteføljen mot nullutslipp i 2050 og redusere eksponering mot klimarisiko

Sterk vekst i grønne boliglån

Norske banker som tilbyr grønne boliglån

Klimasertifisering blir viktigere

Powerhouse Brattørkaia – BREEAM Outstanding

Verdens eldste miljøsertifisering

Motivere bærekraftig bygging

300 registrerte prosjekter i Norge

Forebygging – nødvendig og verdiskapende

Forebygging lønner seg

Overvann – stort problem i byer

Blågrønne tak – en del av løsningen

KlimaOslo

Levende by Smart by Smart reise Smarte folk Oslo i verden

Søk

SMART BY

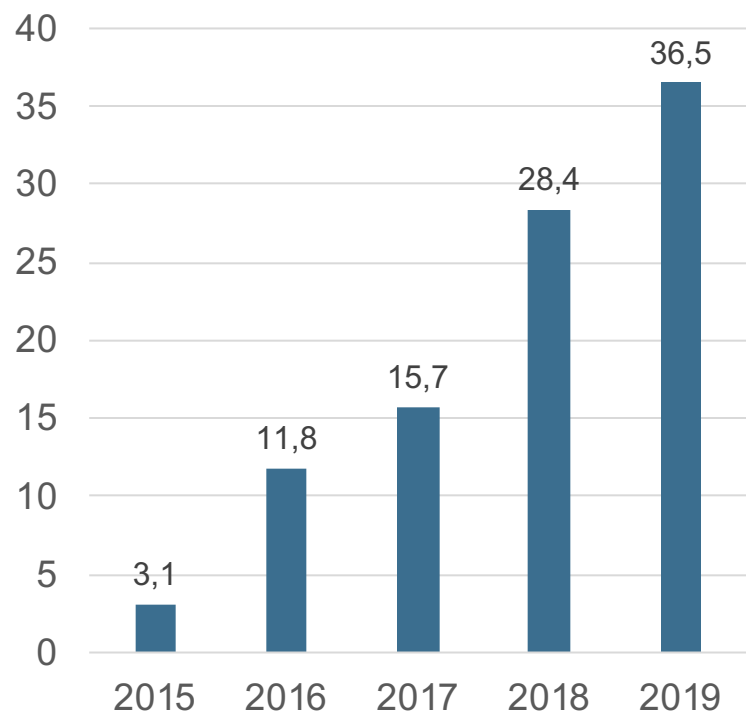
Sliske tak skal holde deg tørr på beina i årene fremover

— Før ble vi bare kalt for blomsterpikene, ler landskapsarkitektene. Nå står de bak landets første blågrønne tak – som kan spare kommunen for milliardkostnader.

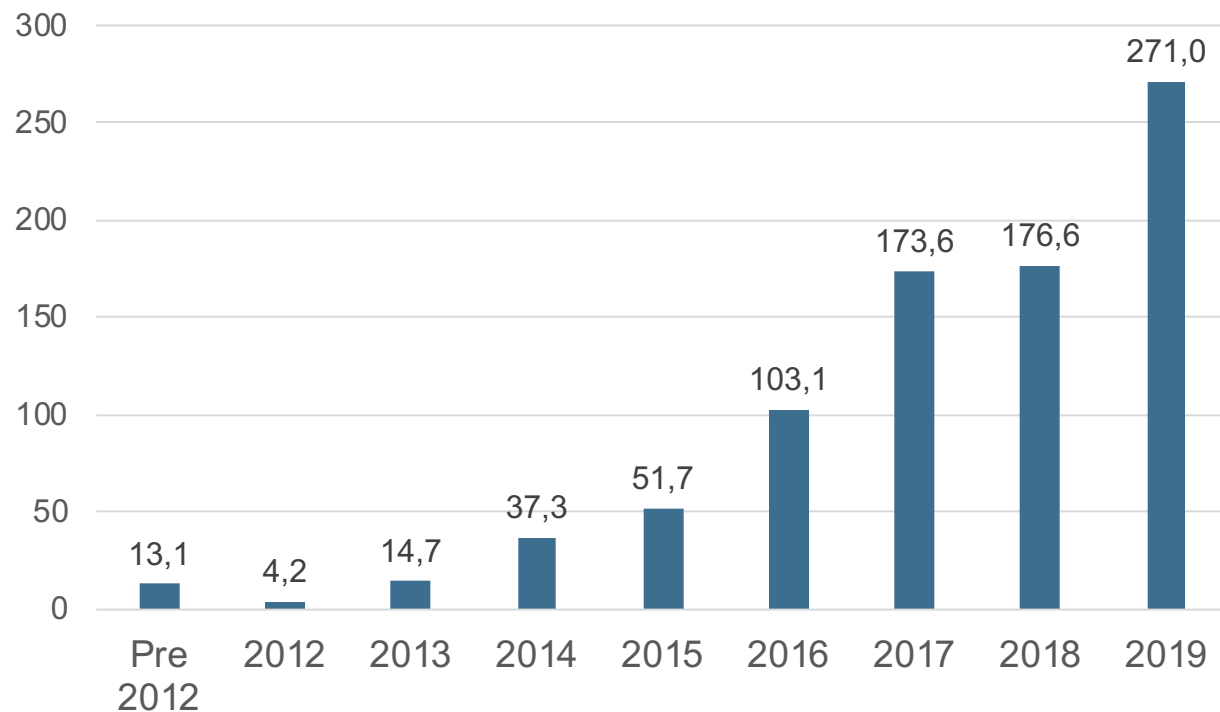

Grønne obligasjoner vokser raskt, både i Norge og globalt

Verdien på utestående grønne obligasjoner på Oslo Børs er over 36 milliarder NOK

I 2019 ble det utstedt grønne obligasjoner til en verdi av 271 milliarder USD, akkumulert verdi av grønne obligasjoner ~850 milliarder USD

”

The more we invest
with foresight;
the less we regret
in hindsight

Mark Carney
Governor, Bank of England

